

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

**Номер 1
2008**

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ – 2008

У К Р А Ї Н О З Н А В С Т В О

Номер 1
2008

Журнал засновано
в лютому 2001 року

Редакційна колегія

Науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Public
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Засновник – Науково-
дослідний інститут
українознавства
Міністерства освіти і
науки України

The founder is the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute of the
Ministry of Education and
Science of Ukraine

Видає Науково-дослідний
інститут українознавства
(раз на три місяці)

Published once in three
months by the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

The chief editor
Petro KONONENKO,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Заступник головного
редактора Тарас КОНО-
НЕНКО, заступник дирек-
тора Інституту з наукової
роботи, доцент, кандидат
філософських наук

Assistant of the chief edi-
tor Taras KONONENKO,
deputy director of Institute
on scientific work, candydat
nauk, dotsent

Відповідальний секретар Тетяна РЕНКЕ

Видавнича рада

Бандура Г.Г., Бугров В.А., Дяків Р.С., Лукашенко В.В.,
Наливайко С.І., Придатко Т.О., Ренке Т. Л.,
Солдатенко В.М., Сніжко В.В., Токар Л.К., Фі-
гурний Ю.С., Шкрібляк П.В., Ярошинський О.Б.

Журнал друкується на підставі свідоцтва серії КВ
№ 4863 від 13.02.2001 р. про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації, виданого
Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Рекомендовано Вченою радою Науково-дослідного
інституту українознавства Міністерства освіти і
науки України (протокол №52 від 17.03.2008 р.)

Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
тел.: 494-13-30
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua

Електронне наукове фахове видання
“Українознавство” відповідно до рішення Вченої ради
(протокол № 10 від 31.10.05) щодо поширення
журналу в мережі Інтернет розповсюджується за
адресою <http://www.ualogos.kiev.ua>

©Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2008

КОНОНЕНКО П. П. – голова колегії

Баран В.Д., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України

Баранівський В.Ф., доктор філософських наук,
професор

Бичко І.В., доктор філософських наук, професор
Болюбаш Я.Я., доцент, директор Департаменту
вищої освіти МОН України

Гуржій А.М., доктор технічних наук, професор,
академік АПН

Грицик Л.В., доктор філологічних наук, професор
Денисенко А.В., кандидат історичних наук

Дробноход М.І., доктор геолого-мінералогічних
наук, професор

Єрмоленко С.Я., доктор філологічних наук, про-
фесор

Жебровський Б.М., кандидат педагогічних наук

Ідзьо В.С., доктор історичних наук, академік

Калакура Я.С., доктор історичних наук, професор

Качкан В.Т., доктор філологічних наук

Козлов А.В., доктор філологічних наук, професор

Колодний А.М., доктор філософських наук,
професор

Кононенко Т.П., кандидат філософських наук

Коцур В.П., доктор педагогічних наук

Крисаченко В.С., доктор філософських наук,
професор

Майборода В.К., доктор педагогічних наук, про-
фесор

Мокренко А.Ю., професор національної музичної
академії України ім. П.І. Чайковського

Надольний І.Ф., доктор філософських наук, про-
фесор

Недюха М.П., доктор філософських наук,
професор

Ничкало Н.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України

Ніколаєнко С.М., кандидат педагогічних наук

Погребенник В.Ф., доктор філологічних наук,
професор

Полохало В.І., доктор філософських наук

Пономаренко А.Ю., кандидат філологічних наук

Сазоненко Г.С., кандидат педагогічних наук

Свіженко В.О., доктор біологічних наук

Степико М.Т. доктор філософських наук, професор

Толстоухов А.В., доктор філософських наук

Федоренко Є.В., доктор філології, професор,
академік

Філіпчук Г.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України

Чередниченко О.І., доктор філологічних наук,
професор

Ятченко В.Ф., доктор філософських наук

Яцків Я.С., доктор фізико-математичних наук,
професор, академік НАН України

*Редакція залишає за собою право на мовности-
лістичне редагування рукописів і передруків відпо-
відно до норм чинного Правопису, яке не змінює
позиції автора. Наукові статті в галузі історичних
наук зараховуються як фахові згідно з постановою
Президії ВАК від 10.12.2003 року № 2-05/10, нау-
кові статті в галузі філософських наук зараховують-
ся як фахові згідно з постановою Президії ВАК від
8.06.2005 року № 4-05/5*

*Автор несе відповідальність за фактичний вик-
лад матеріалу*

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Кононенко П. Українська національна ідея. Проблема методології. 6

Розділ I ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

Гончар О. Записи, що не ввійшли до «Щоденників». 16
З творчої лабораторії Олеся Гончара. 21
Висловлювання про творчість Олеся Гончара, про нього як письменника, культурного і громадського діяча. 24
Пасемко О. Всеукраїнські наукові читання, присвячені пам'яті Анатолія Погрібного. 26
Карпенко В. Анатолій Погрібний: дума – про Україну, праця – для України. 28
Хоменко О. Візія української словесності і візія України: пролегомени до теми «Анатолій Погрібний – українознавець». 31
Гуйванюк Н. Осип Маковей про красу і силу рідного слова. 39
Погребенник В. Українознавець, подвижник, меценат (Світлій пам'яті доктора Романа Смика). 44
Бойко Н. Високий дар. Благий. Нетлінний. 48
Крижанівська Н. Дивосвіт її життя (До ювілею Галини Гнатюк). 54
Невмержицька Н. Про слово Петра Перебийноса. 57
Пригоровський В. Олександр Довженко і поетичний світ України. 59
Рибарук О. Життя і творчість Параски Плитки-Горицвіт. 66
Фігурний Ю. Роман Шухевич – визначний український державний, військовий і політичний діяч. 69

Розділ II ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кононенко Т. Парадигмальні виміри історико-філософського дослідження. Трансформація принципів. 72
Крисаченко В. Світоглядна парадигма ХХ ст.: український внесок. 76
Ярошовець В. Парадигмальні трансформації в освітньому процесі: «постболонські» реалії і викладання історії філософії. 83
Прокопов Д. Методологічні підвалини диференціації ідей у філософії ХVІІ століття. 86
Таровська О. Теорія концентрів – основний чинник визначення предметного поля українознавства як науки. 91

Розділ III ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Калакура Я. Українознавчий погляд на голодомор 1932–1933 років як геноцид українського народу. 96
Токар Л. Науковий інструментарій українознавця. 103
Кіш Є. Регіональний вимір зовнішньої політики України. 105

Бевз Т. Україна в революційних процесах перших десятиліть ХХ століття. 110
Калакура Я., Глагола Я. Українська козацька держава в джерелознавчих студіях Теодора Мацьківа. 114
Федотова О. Контроль друкованої продукції в Україні під час Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років. 116
Сербін С. У пошуках опори в боротьбі. 121
Михайлуца М. Зарубіжна історіографія релігійної політики в окупованих румунами південно-західних українських землях у 1941–1944 роках. 128
Понур Ю. Українознавче визначення та конкретизація змісту категорії «національні інтереси українського народу». 132
Калібовець С. Відродження музейних установ та їх діяльність на завершальному етапі Великої Вітчизняної війни і в роки четвертої п'ятирічки. 136
Семененко А. Місце України в процесі остаточного розвалу СРСР (вересень – грудень 1991 р.). 143

Розділ IV ОСВІТА

Вербицький В. Українознавство в навчально-виховних закладах еколого-натуралістичного спрямування. 150
Баранівський В. Болонський процес у контексті реалій духовного життя українців. 154
Житарюк І. Тенденції розвитку математичної освіти на Буковині: соціально-філософський аналіз. 157
Дзюнь М. Козацька педагогіка у практиці виховної роботи. 164
Українознавство на Львівщині. 168
Кононенко П., Касян Л., Семенюченко О. Програма виховання дітей дошкільного віку «Українотворець». 171
Коваленко Д. Роль сучасних інформаційних технологій у розвитку національної самосвідомості української молоді. 183
Кононенко П., Кононенко Т. Про створення Міжнародного українського ліцею. 184
Лукашенко В. Історія виникнення комунікативного підходу. Основні тези. Моделі комунікативної компетенції. 187
Нестеренко Л. Діяльність волосних правліль щодо становлення освіти в сільській місцевості у ХІХ столітті. 190
Ніколайчук В. Урок-змагання з математики в 2-А класі ШДС І ступеня «Абетка». 194

Розділ V МОВА І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Єрмоленко С. Говіркове багатоголосся сучасної української прози. 198
Пономаренко А. Концепція «Мова як українознавство»: етапи становлення. 205
Кравченко О. Мова творів Олеся Гончара у сприйнятті сучасного школяра. 210

Розділ VI УКРАЇНЬСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Виступ Голови Народного Руху України Бориса Тарасюка на урочистому вечорі з нагоди 70-річчя В'ячеслава Чорновола у театрі імені Івана Франка (Київ). 212

Пам'ятна записка (Президенту України Віктору Ющенку).....	214
Міністру культури і туризму Вовкуну В.В.....	220
Корж В. Чому молодь тікає з села.....	222

Розділ VII
УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

Горенко Л. Гаврило Андрійович Рачинський та Новгород-Сіверський патріотичний гурток кінця XVIII – початку XIX ст.	228
Лавренчук І. Огляд української садово-паркової культури у різних писемних джерелах.....	234
Трачук О. Археоетнопарк біля с. Уляники.....	239
Коротя-Ковальська В. Тарас Шевченко – духовний взірець нації.....	244

Розділ VIII
УКРАЇНА – ЕТНОС

Баран В. Поселення в Теремцях і проблема формування слов'янських ранньосередньовічних культур.....	248
Наливайко Степан. Слідами древлянсько-сіверської легенди.....	252
Наливайко Сергій. Один маловідомий рукопис Агатангела Кримського.....	259
Плачинда С. Від Мізіна до Індії-Європи.....	261
Завгородній Ю. Уявлення про Земний рай у Давній Русі (на прикладі “Съказанія отца нашего Агапія”).....	264

Фігурний Ю. Сутність етнографії як науки та її місце в українознавстві.....	271
Тимошенко В. Родина Миклухі Україна.....	272
Кононенко М. Науково-технічний рівень часів Київської Русі та українського козацтва.....	275

Розділ IX
УКРАЇНА І СВІТ

Кравченко О. Взаємозв'язок Шкільної Ради США з освітніми та науковими центрами України.....	282
Дякова О. Діяльність української діаспори в Австралії і її зовнішні міжнародні зв'язки.....	287
Пасемко І. Слов'янська бібліотека в Празі – скарбниця українки на Європейському континенті.....	293

Розділ X
ПРЕЗЕНТАЦІЇ, РЕЦЕНЗІЇ

Капелюшний В. XX століття в долі поляків України.....	302
Ажнюк Б. Світогляд і мовна картина світу.....	304
Бевз Т. Український вимір політичної історії.....	307
Варзар Т. Кілок у грудях чорноти.....	311
о. Едвард Станек, Є. Голибард, В. Корж, С. Цушко. Піклуючись про совість.....	313
Фігурний Ю., Висовень О. Пошук витоків українського етносу.....	317
Чирков О. Забутим героям.....	318
Ярошинський О. Покажчик змісту номерів 1 – 4 за 2007 р.	319

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

*Повідомляємо Вам, що виданню “Українознавство”
присвоєно передплатний індекс 91509.*

*Журнал включено до “Каталогу видань України”
на 2008 рік.*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА**

Українознавство

**Номер 1
2008**

**науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал**

**Комп'ютерний набір
відділ науково-технічної інформації під керівництвом *Мельниченко О.А.*
Художнє оформлення – *Мулява Я.В.*
Наукова редакція – *Придатко Т.О.*
Літературна редакція – *Науменко Л.Г., Марковська А.В.*
Коректура – *Ткаченко Л.І.*
Комп'ютерна верстка – *Марковська А.В.*
Фото – *Сіренко Ю.П.***

За редакцією Петра Кононенка

**Підписано до друку 19.03.2008 . Формат 60x84/8
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура pragmatika.
Ум. друк. арк.41,02 Обл.-вид. арк. 38,49
Тираж 300 прим. Зам. № 224/156**

**Українське агентство інформації та друку “Рада”
03148 м. Київ-48, вул. Сосніних, 3
тел. 273-67-94**

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК 210 від 06.10.2000 р.

Віддруковано в Українському агентстві інформації та друку “Рада”